

**NYELVTUDOMÁNYI ELMÉLETEK ÉS NÉZETEK
A 20. SZÁZADBAN**

Tökéletesen helyénvalónak látszik, hogy a nyelvészet [...] fejlődésének jelen pillanatában ismét klasszikus kérdésekhez forduljunk, és megkérdezzük, hogy milyen – e kérdésekre hatással lévő – új felismerésekhez jutottunk, és hogy a klasszikus témák miként jelölhetik ki a jelenlegi nyelvészeti kutatások és vizsgálatok irányát.

Noam Chomsky: Mondattani szerkezetek (142. oldal)

BENCÉDY JÓZSEF

**NYELVTUDOMÁNYI
ELMÉLETEK ÉS NÉZETEK
A 20. SZÁZADBAN**

12 nyelvész életrajzával

TINTA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2013

AZ ÉKESSZÓLÁS KISKÖNYVTÁRA 25.

Sorozatszerkesztő
BÁRDOSI VILMOS, KISS GÁBOR

Lektor
KICSI SÁNDOR ANDRÁS

A nyelvészéletrajzokat
Kicsi Sándor András állította össze

ISSN 1786-4925
ISBN 978-615-5219-39-9

© Bencédy József, 2013
© TINTA Könyvkiadó, 2013

A kiadásért felelős
a TINTA Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Szabó Mihály
Műszaki szerkesztő: Heiszer Erika
Borítóterv: Temesi Viola

Nyomdai kivitelezés: Vareg Produkció (www.vareg.hu)
Felelős vezető: Bernwallner Viktor ügyvezető

Minden jog fenntartva.
A jogtulajdonosok előzetes engedélye nélkül a mű
sem részleteiben, sem egészében semmilyen eljárással
nem reprodukálható.

ELŐSZÓ

A Nyelvtudományi elméletek és nézetek a 20. században ismeretterjesztő mű; szerzőjének nincsenek, nem lehettek szaktudományi ambíciói. Azoknak készült (tanároknak, diákoknak, a téma iránt érdeklődő közönségnek), akik tájékozódni kívánnak a 20. században – elsősorban külföldön megszületett – nyelvészeti irányzatokról, ezek fő képviselőiről, képviselői pályájáról és fontosabb műveiről. Könyvemben csupán röviden érintem a külföldi nyelvészeti irányzatok magyar hatásait. Arra törekedtem, hogy vázoljam a nyelvészet fejlődésének menetét, az egyes irányzatok elindulását, ennek okait, rámutassak a lényeges vitákra, a fejlődés hajtóerejére.

Ezt az elgondolást szolgálják a bőséges szemelvények; ennek indokai közt szerepel az a feltételezés is, hogy az olvasók esetleg kedvet kapnak a részletesebb tájékozódásra.

Nem gondoltam, hogy feladatom lenne az egyes irányzatok közti igazságtéves; a fejlődés természetes menetének tartom a vitákat, az egyes nézeteket meghaladó gondolatokat, a nyelvtudománynak (minden tudománynak) ezt a tovagördülő menetét.

A nyelvtudomány történetének megírása Magyarországon Terts István úttörő programját (1981) követően Balázs János (1961), Éder Zoltán (1999), Vértes O. András (1980) munkásságának folytatásaképpen az 1990-es évek második felében vett lendületet. (H. Tóth Tibor 1996, Máté Jakab 1997, Robins 1999.) E tudomány művelői közé tartozik Kovács Ferenc (2001), Nyomárkay István (2002), Simoncsics Péter (2005), Szathmári István (2006), Kicsi Sándor András (2006, 2009) és Cser András (2006).

Könyvem nemcsak a 20. század nyelvészete menetének megírt históriája, hanem a több mint fél évszázad nyelvészet művelésével és oktatásával töltött év leszűrt tapasztalatainak az összegzése is.

Hasznos olvasást kívánok!

Budapest, 2013. március 19.

Bencédy József